

วิชาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย

THG 4113

หัวข้อ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแบบเรียน

ความเป็นมาและความหมาย ของ “แบบเรียน”

คำว่า “แบบเรียน” มีหลักฐานในสมัย
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว

มีการปฏิรูปการศึกษา

**จัดตั้งโรงเรียนแห่งแรกขึ้นใน
พระบรมมหาราชวัง**

พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)
แต่งแบบเรียนขึ้นใช้ในโรงเรียน เรียกว่า
“แบบเรียนหลวง” ต่อมาคำว่า “แบบเรียน”
ก็เป็นที่รู้จัก และใช้จนกระทั่ง พ.ศ. 2522 จึง
มีการใช้คำว่า “หนังสือเรียน” แทน

ธวัช ปุณโณทก (2556, น. 3)
แบบเรียน คือ หนังสือที่มีเนื้อหาความรู้
หลักการ และวิธีการเรียนการสอนที่กำหนด
ขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเรียนระดับชั้นใด
ชั้นหนึ่ง ฉะนั้น **หนังสือแบบเรียนจึงหมายถึง
หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนในโรงเรียน
ทุกสาขาวิชาการ และส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่
ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา**

ความหมายของ “แบบเรียน” (ต่อ)

ชุตินา สัจจามันท์ (2546, น. 307)

หนังสือเรียน หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้นตาม
หลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มี
เนื้อหาวิชาการ เขียนขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน
ระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา

|ความหมายของ “แบบเรียน” (ต่อ) |

เสริมแสง พันธุมสุด (2530, น. 3) ได้กล่าวถึง “แบบเรียน” และ “หนังสือเรียน” ว่าเป็นหนังสือประเภทเดียวกัน โดยให้ความหมายว่า “แบบเรียน คือหนังสือที่เป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหาความรู้ หลักการ และวิธีการเรียนการสอน ซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาและหลักสูตร และเป็นหนังสือที่กำหนดให้ใช้สำหรับการเรียนการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งในระดับชั้นเรียนชั้นใดชั้นหนึ่งในโรงเรียน”

เพชรภรณ์ รื่นรมย์ (2546, น. 87) ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำว่า “แบบเรียน” และคำอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกัน โดยอ้างอิงจากหนังสือประวัติกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

...บางแห่งใช้คำว่า “แบบเรียน” บางแห่งใช้ว่า “ตำราเรียน” “สมุดตำราเรียน” สันนิษฐานว่าในสมัยนั้น วิชาการต่าง ๆ คงจะเขียนในสมุด และคำว่า “แบบเรียน” คงเป็นคำที่ใช้สลับกับ “ตำราเรียน” แต่ต่อมาคำทั้ง 2 นี้มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ **ตำรา** หมายถึง หนังสือที่ว่าด้วยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ตำราหลักภาษา ตำรายา ตำราโหราศาสตร์ ส่วน **แบบเรียน** หมายถึง หนังสือที่ให้เด็กเรียนเรียนในชั้นเรียนต่าง ๆ

โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร (2523, น. 3) ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า

ตำรา คงจะเป็นคำที่ใช้ในสมัยก่อนที่จะใช้แบบเรียน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ คำว่าตำราเก่ากว่าคำว่าแบบเรียน ต่อมาคำทั้งสองนี้ถูกใช้ปะปนกัน แต่เวลาล่วงเลยมาถึงปัจจุบัน คำว่า ตำราและแบบเรียนมีความหมายต่างกัน คือ ตำรา หมายถึง หนังสือที่วาดด้วยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ตำราโหราศาสตร์ ตำราหลักภาษา ตำรายา ส่วนแบบเรียนหมายถึงหนังสือที่ให้นักเรียนเรียนในชั้นต่าง ๆ

ความหมายของคำว่า “ตำรา”

ธวัช ปุณโณทก (2556, น. 3) ขยายความคำจำกัดความของ “ตำรา” ไว้ว่า

ตำรา หมายถึง หนังสือวิทยากรสาขาต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยากรสาขานั้น ๆ ในระดับสูง คือไม่จำเป็นจะต้องใช้ในชั้นเรียน และมีครุคอยเป็นพี่เลี้ยงอธิบายความ...” คำจำกัดความนี้สอดคล้องกับ **ชุตินา สัจจานันท์** (2546, น. 305) ที่กล่าวว่า “...ตำรา มีกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้อ่านเป็นนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษา อาจารย์ นักวิชาการ เพื่อประกอบการศึกษา ค้นคว้าวิจัย...”

ช่วยกันสรุปความหมายของคำว่า

“แบบเรียน”

“หนังสือเรียน”

“ตำรา”

คำว่า “แบบเรียน” และ “หนังสือเรียน” มีความหมายเดียวกัน คือ หนังสือที่มีผู้รวบรวมเนื้อหาความรู้ตรงตามหลักสูตรที่หน่วยงานทางการศึกษากำหนด เป็นหนังสือที่ต้องใช้เป็นหลักหรือเป็นส่วนประกอบในการศึกษารายวิชาต่าง ๆ ตามระดับชั้นที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับโรงเรียน อีกทั้งยังจัดเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ด้วย

สรุป

สรุป

สรุป

คำว่า “ตำรา” มีความหมายแตกต่างกับคำว่า “แบบเรียน” และ “หนังสือเรียน” ทั้งในแง่ของเนื้อหาและระดับของผู้เรียน ก็เป็นระดับสูงกว่า ตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับส่วนประกอบอื่น ๆ ของหนังสือก็แตกต่างกันด้วย

แบบเรียน

ภาษา

ไทย

มีกี่

ประเภท

สรุปแบบเรียนภาษาไทยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท
ได้แก่

1 **แบบเรียนทางภาษา** หมายถึงแบบเรียนที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์ทางภาษา รวมถึงการใช้ภาษาด้วย

แบบสอนอ่าน หมายถึงแบบเรียนที่มีคู่กับแบบเรียนทางภาษา อาจเป็นข้อความยาว ๆ เป็นเรื่องสั้น ๆ หรือเป็นวรรณคดี เนื้อหาจะแตกต่างกันไป อาจเป็นเรื่องสนุกหรือเป็นความรู้รอบตัวด้านต่าง ๆ

หนังสืออ่านประกอบหรือหนังสือเสริมประสบการณ์ เป็นหนังสือที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เสริมหนังสือที่เป็นแบบเรียนตามหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา

แบบเรียนทางวรรณคดี หมายถึงการนำหนังสือทางวรรณคดีมาเป็นแบบเรียนในชั้นเรียน

ความสำคัญ
ของแบบเรียน

ความสำคัญต่อ
ครูและผู้เรียน

ความ
สำคัญ
ต่อ
สังคม

1. ครูสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

2. ครูได้เนื้อหามาจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง

3. ครูใช้แบบเรียนช่วยวางแผนการเรียนการสอนได้สะดวกและมีระบบ

ความสำคัญต่อครูและนักเรียน

4. ครูได้แนวทางจากกิจกรรมในแบบเรียนเพื่อฝึกทักษะของผู้เรียนได้หลากหลายและครอบคลุม

5. ครูได้แรงบันดาลใจสร้างสรรค์หนังสืออื่นๆ

6. ครูและนักเรียนได้ใช้แบบเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินผลการเรียนการสอน

ความสำคัญ

ของแบบเรียน

ที่มีต่อสังคม

อัมพร แก้วสุวรรณ (2548, น. 11) กล่าวไว้ว่า แบบเรียนคือหลักฐานที่ชี้ให้เห็นความต้องการของสังคม ในระบบการศึกษายุคแรก ๆ ของทุกสังคม แบบเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ทางภาษา เป็นแบบเรียนทางวรรณคดี หรือหนังสือเกี่ยวกับผลงานทางความคิดของนักปราชญ์คนสำคัญ ๆแต่เมื่อองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ขยายตัวมากขึ้น รวมทั้งการเกิดศาสตร์สาขาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ในเวลาต่อมา การบรรจุเนื้อหาความรู้ใดไว้ในหนังสือแบบเรียน จึงเป็นสารที่แสดงให้เห็นทิศทางของความต้องการและความคาดหวังของสังคมนั้น ซึ่งย่อมแปรเปลี่ยนแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขความรู้ความก้าวหน้าและเวลาที่ผ่านไป

เอกสารอ้างอิง

- โกชัย สาริกบุตร และ สมพร สาริกบุตร. (2523). *แนวการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน (ฉบับปรับปรุง)* (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: ทิพย์เนตรการพิมพ์.
- เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล. (2550). *วิวัฒนาการแบบเรียนไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชรภรณ์ รื่นรมย์. (2546). *ก้าว่างของแบบเรียนไทย*. ใน *วิชาการวิจัย* (น. 87-110). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- รังรอง เจียมวิจักชณ์. (2561). *แบบเรียนภาษาไทย: พัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบัน*. ปทุมธานี: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริมแสง พันธุ์มสุต. (2530). *พัฒนาการของแบบเรียนหลักภาษาไทย: วิเคราะห์เฉพาะแบบเรียนหลักภาษาชั้นต้น*. สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัมพร แก้วสุวรรณ. (2548). *การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.